

SKO ŘÁP KY

// Ondřej Lipár

SKO ŘÁP KY

// Ondřej Lipár

2004

V zelené zástěře
den co den
dítě ponořené v dospělosti
hněte deseti prsty
a čtyřmi srdci svět

Jablka nedávno očesali
sběrači dětí
vedle v zahradě se od země zvedá kouř

„Když polknu,
mám v ústech chuť datlí,
zebou mě nohy,
z okna vidím řadu dětí
a v noci se mi zdálo,
že se o mně zdá
malému chlapci z města.“

Záhon je plný dětí
mluví spolu jazykem lesa
a ten verš se vine
okolo celé zahrady
nosí trapný knírek dospívání
a nedůvěřivé pohledy

Čas rozpálit pec

Podzimní ráno
je vrah
co si otřel ruce
o prvňáčky
a nechal na trávě ležet
létem obnošeného muže

Potkal jsem stovky rusovlásek
a jedna každá
je stezka vedoucí až ke kořenům hory

Podzimní ráno
je rusovláska s nožem
„Uznávám,
byl to fajn milenec,
ale mizerný tanečník.“

Přes levý oko pásku
a pravým
škvírou mezi prsty
hrát si se stíny

Sledovat popraskaný
postavy
skrz opadaný ořechy
když se rozední

Medvědí sny
Ginsberg z pásku
uroní pár slz
pro blázna

S člověkem až na vrchol
jdu kamennou vodou
s medvědí srdcem
(zatneš zuby
polkneš
zařveš)

Chytne tě za ruku
prorůstáš dřevěnými léty

Medvědí hordy
bručí
ne vždycky
je to tvoje volba

Aleje si okousaly nehtíky
prý aby jim za ně
nelezla špína a mráz

V blátě už by se dalo číst
stovky sloupků
hovory o počasí a podobné útěky
až by se chtělo říct
„Ano,
vím přesně, kam míříte“
(a pak hnedle na opačnou stranu)

Okousané nehtíky
špendlíky na kachličkách
orchestr dešťových holí

Poctivě hlídá
u hrobů všech svých předků
sotva na krok vzdálený
nocím které známe

Nad řekou se rozkřičí ptáci
pokaždé
když se upřeně podívá
a dítě v něm
promluví

Svetr samou díru
skoro by chtěl shořet

Břečťan u zídky
mi celý porostl
kapkami dešťové vody

K večeři tma
k snídani tma
snad abych trochu
omezil tahle hutná jídla

„Pane vrchní,
dejte mi půlhodinku
nasucho
a pak jen kávu,
chci si vychutnat,
jak tu páry sedí samy
a přejet
kvetoucí kráse
ukazováčkem po ostří,
než mě rozpáře.“

„Takže pán nesladí...“

Ráno se vzbudí
tichem bytu tichým krokem
snad aby nevzbudila
nechtěné vášně

Fialky osychají
ale kdo dnes věří
v oční stíny
a kopretiny ve vlasech

Strávila celé dopoledne
sledováním rozlité kávy
jak se vpíjí do koberce

A já pro ni nemám
nugát ze slušnosti
jen ulepenou pusou

Nemůžu si vybavit hlas
teprve pár let
a už si nemůžu
vzpomenout
jak zněla když mluvila
když četla pohádku
vcházela do dveří o svátcích

Bál jsem se
těch vrásčitých rukou
se starými prsteny

Krok utichající vichřice
stárnoucí ruce
voněly po čokoládě

Ne nesmála se pořád
uměla křičet
dnes už bych se nebál

Pár let
je jen čtvereček čokolády

„Vlku!
Vlku, otevři!
Je tu děsná zima
a víš, že nemám ráda tmou.“

Okno v druhém patře
i dveře
zmrzlé v tiché slepé uličce

(„Vlku!“)

Červený kabát po kolena
Karkulka se stuhou
ve vlasech
v tramvaji si ušpinila punčochy

Prsty už pálí zimou
Karkulka si tře uši

V okénku dveří se mračí
červený nosík

Odpolední šed'
mraků v přílivu
slunce snad někde utopené
a zemdlelé

Srnčí stezkou
mírím hloub
zvednu límec
a ticho se zakousne
ještě silněji

Větévky smrků
se lámou pod vahou dne
přidám do kroku

Tohle je místo
kde někdo šlápl do země
a v otisku boty
jsme se narodili

Kmen
kde větev pustí
svoje plůdky než stačí cokoli ochutnat
kde se nechá pořídít
každý sen

Tam
kde jsou všichni vojáci
jen krásní teplí kluci plní strachu
strachu

Můj dům obrůstá přáteli
a je celý zarostlý rodinou

Pod horami se urodí oheň
a já se jím nechám hřát
dokud vlasy neshoří
v údolí stočí do lahví víno
a do země zakopou slivku
poklad
z děda na syna
se jde pořád dál

Moje krev ve všech košťýřích
a skrz listí dýchám

Ráno přikryju dekou
svoje černé oči
svoje černé ruce
svůj černý hlad

Když se podíváš
je to pryč

Tohle je země
kterou někdo zryl a vydláždil
tohle je zem
kde samým smíchem zabloudím
sen
který voní červenou řepou
tohle je noc a den
ve kterých jsem

Podzimní ráno
má ruce od krve
a je pořád na útěku

Všem básníkům
se múzy vypařily komínem
a není radno
posedávat pod kaštany
je z toho jen bolehlav

Podzimní ráno
přistříhne křídla básnířkám
na ústa dá uschlý list
a zamkne je do spíže

Svět se schoval
v oříšcích
spím ve městě bez klobouku
je sobota

Svatý Martin krájí koně do salámu
takhle to vždycky začíná

Moje sestra Vánoce vůbec nerada
modrostříbrné rudězlaté
poslední dny
než pověsí nové

Na stěně momentka
z které zamrazí
dvanáct sester
dvanáct bratrů
kdopak by to počítal

Ve špitále mořských panen
mám klávesnici plnou řas
v okně každý den
další dlouhé kabáty a krátká hesla

Nakrmím kozu
jestli mě nešálí smysly
zítra bude pátek

Ještě to nevědí ale už asi tuší
že je poslouchám
po očku sleduji
a zkusím číst v pohybu a gestu

Promítám si bez myšlenky
do těch dvou mláďat
co se teprv
kočkují oťukávají
sem ještě můžu dál už mě nepustí
ještě to nevědí ale už asi tuší
že Layla je jméno noci
a noc která má jméno
je potřeba si zapamatovat

Je jen málo věcí
které skutečně stojí za to
probouzí se v objetí jeho hubeňoučkových rukou
a než se vzbudí
zkoumá tiše svět jediného pokoje
usne mezi jejíma nohama
přestože ještě pořád čeká
kdy se ozvou klíče ve dveřích
ještě to nevědí ale už asi tuší
že nikomu to od poprvé nevydrží
déle než do dalšího rána

Srkají z jedné misky čaj
všechny oči okolo hloupě závidí

Hlasité polibky patří do hájemství mláďat
okatá závist přijde s věkem
s dobou železnou pravidelnou
s dlouhými řečmi nad drahým pitím

Trapnosti
kde jsme tě nechali
tolik nám chybíš
v naší sterilní každodennosti
tichého sexu hlasitých rozchodů
tuctových tragédií
(ještě to nevím ale už asi tuším
kolik je pus co dostanu už jen poštou)

Dnes večer patří scéna
ostýchavým princům
a roztouženým vlasatým holčičkám
ještě to nevědí ale už asi tuší

Kdyby tak všechny slabiky zapadaly sněhem

Nejvíc si vybavím
balet pod pouliční lampou
ulepené palčáky
andělíčky
horká prkna v podkroví

Všechno zapadalo
sen se mi drolí před očima

Strouhat slova na vločky
sněžit
celé dny
zapadat

Vlašský ořech dře o patro

Zimní hlad
zařízl prvního pašíka
mlha se brouzdá řekou
tyhle šaty
si už znovu neobleče

Vykuchaná stařenka
vede fistulkou dlouhé řeči
o synovi z města

Posad' se
shod' boty
vydechni si a polož hlavu
ochutnej

Na chvílku
zůstanu
bez dechu
láska
vždycky
trochu štípe v nose

Sotva popadám dech
a ona „Pojď pojď“
oči držím otevřené
jen silou vůle
a ona „Pojď pojď“
hladí mě po tváři
a voní jarem
a říká „Pojď pojď“

Přivřela oči ztišila hlas
a všechna síla drobných prsou
říká „Pojď pojď“

Hoří a prší a taje
a fouká a hřmí
a studí a občerstvuje
a říká „Pojď pojď“
co krok to knoflík od košile
co pohled to sedm statečných
by padlo v křečích
tančí a každý krok
říká „Pojď pojď“

Jména bez jména
strhává ze sebe slova
jen klopýtnutí
“Pojď pojď“

Město si žádá své
plujeme skrz
prázdné chodby
tiché vlhké

Někde venku
je světlo
je strom
je kniha
je deset tisíc kanálů
je jedno kudy
je všude jeden cíl
je postel a stůl
je Měsíc a od něj všechna
vlnobití

Propršeli jsme se celou cestu dolů
já a moji bratři
možná nevydáme za tři
ale víme co se má

„K jihu, nebo se opijem už tady v lesích?“
po bratrech jsem vždy toužil
a celou dobu pro ně žil
nemám proč být zklamaný a...

Usnuli jsme pod stromy
ráno jsem se ptal ale bývalo by lepší
kdybych se byl jen pousmál

S bratry znovu na cestě
sám se sebou jsem se potýkal

Náruče sakur dokořán
měkký klín zahrady

Havrani jí sedají po ramenou
když odpočívá
ve stínu

Někdo tu
poztrácel drahé kameny
někdo tu psal příběhy
do kmene stromů

Proplová kraji
o kterých umí zpívat
jen nestálí ptáci
předčítá nahlas
příběhy psané po jarním větru

Stromy se zlehka ukloní
potok si brouká

A kvetoucí zahradou
sny stále nepřichází

Je tolik lásky okolo
že jen stěží
můžeš o nějaké mluvit
a nestydět se

Zbylo
čeho ani dřív
nebylo třeba
je stále
co zůstane
na jazyku
za nehty

Miluji tolik
že mi nezbývá
než to tak
nechat

V osamělých půlnocích
si nakonec i já
vzpomenu

je tolik lásky okolo
že jen stěží
můžeš o nějaké mluvit
a nestydět se

Kdopak to jedl
z ošatky se sny
že nezůstaly
než oschlé
drobky?

Křídla psům
červené mraky
okolo železného kotouče slunce
voňavé vzpomínání
na kohokoli

Snědli

Snoví jedlíci
vyhublí až hanba
a studení
třesaví

Chodím spát
a budím se
ale zrcadla
jsem prodal

Mí přátelé se velmi nepodobají starým Římanům
posedávají po větvích stromů bez listů
a dumají

Během dne mi pomalu opadají
a večer přijdou k večeri
bez lahve vína a bez nálady
hlavně že už budou tady

Pojedí a pak se stříbrnými přibory povraždí
to abych je celé noci mohl křísit
a oni mi pak
mé přátelsky oživlé mrtvoly
posedali po větvích
a čekali

Mí přátelé se velmi nejeví jako vlastní stíny
a tvářit se jen trošku jinak
uplácám jim busty z červené hlíny
kterou bych vypálil
a z těžkých hlav svých přátel
vystavěl věž

Mí přátelé
se velmi nejeví jako obrazy doby

Vzájemně se míjejí se silnou reakcí
beze slov znásilňují za bílého dne
pláčou na mých ramenou
páchají sebevraždy když vypínají červenou
z dopravních světel

Mí přátelé se velmi netají svými maskami
které by rádi nasadili a netuší jak
přesto jedním dechem dodají i to co obvykle snídají
mí přátelé jsou velmi nerozluční individualisté
posedávají po větvích a kmenech
dávají mi sledovat svou stopu
na dlažebních kostkách
hraničních kamenech

Ani moc málo tě není
jsi kapka vody
a stékáš po malíčku

vetřu tě do dlaní
už teď vím
jak budeš chutnat

jako bys spával v ohništi
topil cedrovým dřevem
jako bys snil sny o včelách

snad že ti vlasy vzali
už nejsi
v dlani korálky na šňůrce
hladový vědění

Jsou bezedné noci
kdy nezaspím
jen stírám prstem prach
z nočních stolků
poslouchám

Jsou bezesné dny
v kterých se potýkám
s prázdnými talíři
a pastmi
pro oči

Jsou noci
kdy se rozedřu do krve
na rukou na ramenou
na stehnech
kdy skoro nestačí
schoulit se

Myslím na objetí
která jsem nesevřel
všechn ten med
s prsou a tváří

Tvoje vůně se mě drží
ale tím to nekončí

Schování v chýších vlastních těl
jsme všichni svatí
a každý máme
svou horu

je pokrytá zelení
roste z řeky

Schování v průchodech
cizích těl
jsme zbabělí starci
kteří nikdy nevycházejí z domu
a bezzubě hledí po krajině

Hluboko v lahvi
nočního ticha
dohasínáš

A já ti nikdy
nepovím

Mluvíš jako když tančíš
a tancem skanduješ
po celé té hloupé tančírně
„To jsou moje léta“

Jen se usmívám
utopená ryba

Hráz neprotrhne
ale v těch očích přeci je
a já jsem ztroskotal
a zešílel
ze vší té mořské vody

Bolí mě ze všech těch očí očí
a láká mě to do světél
jenže zrovna pod tímhle svícnem
se to v proužku stínu
hemží a řve
a říká že jo
ale nepřestane

Cesta byla suchá
i když přšelo už od rána
Ve světle
hvězdy a havrani

Přestávám si rozumět s ústřicemi
ačkoli bych proti nim
nikdy neřekl křivé slovo

Nemáš tušení čím jsem prošel
cesty jsou dneska
lemované
mrtvými kteří mluví o soucitu
zatímco jim krvácejí dásně

Co na to říct

Dnes ráno
vstoupily mé útroby
do geniální stávky

Co pijeme je trpké
vůně dále
hrozny z našich vinohradů

Jen z písni
se poztrácela některá slova
občas už ujede i hlas

Co mi dřív byli vlastenci
jsou mi dnes vrazi
kam jsem to vzhlížel

Už padlo pěkných pár lahví
ale vždyť na vratkou chůzi
ještě nikdo nezašel

(Je na čase
abys už začal
jednat trošku
jako chlap)

(Měl bys sázet
ať je co sklízet)

Mluvit přímo bez oklik
jak se sluší a patří
jak se patří
jak ti to sluší
jak to
jak to že ne
prosím tě kudy to tady chceš
počkej co že jsi jí to řekl
počkej chceš mi vážně říct že

(Otcovské rady
se rády poslouchají
my kteří jsme
klopýtnutím
vlastních otců
však to znáte)

Když rostu Jimovi z krku
slyším ji
svíjí se v kuželu světla
přes vlasy ji skoro ani není vidět
večer trhá na cucky
„In heart
I'm a muslim
in heart
I'm an American“
Jim křičí o život
a holí si stehna
a nakonec taky zbytek nohou

Načež otevře oči

Stojí v kruhu Portorikánek
s hubeňoučkýma nohama
tleskají a jsou celé říčné
aby si mohly sáhnout
a Jim se jen pousměje
a třináctky s obrovskými výstřihy
ho trhají na cáry
jeho kožený kalhoty
jeho pevněj hnědej hrudník
jeho černý dny
jeho nejlepší slova
jeho šamanský skřeky a kroky

„Tati,
dnes ráno mě západní civilizace sledovala až před barák.
Můžu si ji nechat?“
„Jistěže ne, chlapče.
A koukej od ní dát ruce pryč.
Vždyť ani nevíš, s kým se kde flákala.“

A tak jsme šťastní
i když sami
ona mě kojí a ona mi zpívá
a až tahle noc skončí
láskyplně mě uloží na kuchyňský stůl
rozporcuje a sní
jako všechny ostatní
i ona vláčí na krku
mrtvolku a dva tisíce vzpomínek
a mně se nikdy ani nesnilo
že bych to mohl
dotáhnout až sem

Dávám jí nanejvýš tři týdny
ne víc
tak akorát aby slezl sníh

Obsah forma forma obsah
když přijde čas
musíš prostě jenom škrtat
hezky od konce
dokud to nechytne

Jim s ní sedí ve vaně
laská jí prsty u nohou
a ona přede
přes vlasy ji skoro není vidět

K obrazu J. Pollocka „Eyes in the Heat“

Dejte mi
smrt černošských kluků
a nedělní šatečky děvčátek z města
krev co jsem cedil až jsem skoro nebyl
dobrých pět liber slunce panáka moře
dejte mi víc než jste kdy mohli naspat
a taky kruhy co se v nich bloudí
rovné a čisté ulice
rodinné krby skleničky s marmeládou
včerejší noviny hrnek se včerejší kávou

Dejte mi barvy
a já už budu konečně
rozkročený nad tím vším
pomalu se otočím
těch pár co stojí za mnou
ať blednou

Mluvíme k sobě
jazykem jarního ohně
řeka prohoří noci
draci se budou milovat
ponoření
u dna

Dáváš mi květ objetí
vůně je smrtelná
věčná
jsem oběť ohňů
které mě objaly
jediný drak v plameni

Zlatavý proud medu
vine se a voní
voní celým bytem
až na zahradu
voní podvečerem

Kopretiny skloní tváře
bojí se
podívat Měsíci zpříma do očí

Jako dřevěná lžička
jsem medu plný
za uchem kopretinu
jenom čekám
plynu

Na bocích
které by každý druhý přehlédl
z posledních sil visí sukně

V jediném pohybu
vykouzlí nymfa několik piruet
a olízne si prst
pařížská šlehačka
a nezbylo už vůbec nic

„Dokud tančím,
nemůže se nic stát.“

Nezbývá mi
než jí věřit

Rolety
i po té dlouhé noci
pořád napnuté
jak tohle asi skončí

Co můj dech
to její vydechnutí

Mezi zaprášeným nábytkem
nervózně podupává ráno
ale stejně neví
čí sen to dnes byl

Už čtyřicet dní
suším hubu
všechny ženy odjely do Cordoby
a mužům
ne a ne narůst vousy

Namísto modliteb
se probírám miskou kukuřice

Ženy buší do podlahy
až stromy zčernaly
a začaly se tíhou ohýbat

Cordoba v červené a černé
víří rukama nad hlavou

Čtyřicet nocí
s nosy namířenými k Měsíci
sliny nám tečou po bradě

Květ za uchem
a ptá se
„Nebudou z nás
taky jenom milenci ze zvyku?“

„Nevím, já příliš necestuji“ -
dlaní zakryje slunce
a rozsvítí lampu

Květinářka přivoní k jeho dlani
jeho čára života
jsou růže a kopretiny

Jen mandlové stromy
zástupy
z kopce na kopec
mandlové stromy

Až se porodí
hrubé a nevhledné
někde přeci
najdu mandli

Siesta ode zdi ke zdi

Bílá bílá
snědá linka
Juanita

Její šije se rozkládá po celém lůžku
zatímco siesta už pokoj opustila
a ulice je tichá
jenom budík na stolku
měří stejně
Juanita
Slunce

Odlétá do sluneční záře
od úsvitu k úsvitu posílá polibky po větru
ze stolku dál teče čas
po podlaze
dveřmi ven
a ulice je časem zalitá
Juanita dál jenom utíká za sluncem

Tak mladá
pod těmi
bílými prostěradly

On řekl: „Ne, nevádí,
klidně si tu hlavu ohol,
aspoň dáš lepší
průchod myšlenkám“
Usrknul ze sklenky
a ujistil se
že je stále ještě noc

Ona řekla: „Šla bych s tebou,
ale už něco mám“
Otočila se

Měsíc odcupital
nechtěl budít
na to je až příliš
dobře vychovaný

V Londýně
se proplétáš
mezi nohama obrů
kteří se zastavili
při cestě na věčnost

Kaluže zelených koberců
poskytnou stín a odpočinek
tak akorát
na dvě anekdoty

V Londýně
se čas samým tikáním
zastavil
už léta jen sedí na břehu
a vyhlíží lodě

Brzký červen
po nenápadném jaru
pokročilé léto

Kam se podíváš
všude
samou láskou zaoblené ženy
co z obyčejných
dělají nesmrtelné
muže

Stůl a dvě židle
ještě teplý kastrůlek
troška bílé kávy
a předložka u dveří
jsou ledová hra
s párem zrezlých nožů

Ve včerejších novinách
zbytek makrely
sen o prstech od tiskařské černi
s ohlordanou vůní dále
„Jime, chlapče,
ztroskotat
je jen zakotvit s boží pomocí“ -
berličky a pásky přes oči

Vytrhám ti vlasy hřebenem
Podříznu ti krk hedvábnou šálou
myslím že jsem kdysi byl
asi jsme kdysi byli

V každé ruce schovává jednoho draka
když Měsíc stojí kde má
i dva
a na prsou
si hřeje klubko dětí

„Vy se ale moc krásně usmíváte,
víte to?“
kdepak
drak zavrtí hlavou
a protáhne se mezi prsty

Vždycky takhle
vystřkuje hlavu
ale nic zlého
tím nemyslí

Samá voda
a na stolech oschne cukroví
prvňáček leden
si utírá nos do králičího rukávu

Je doba po moderně
usměvavé post mortem

V zemi za zrcadlem
už každý prohlédl cizí party
a hraje k uzoufání uboze

Philip Dick se obrací v hrobě
Alenka se vrací o dvě pole zpět

„Konečně doma!“
kde se po zemi válejí taky hovna
kde lidí onanují
a po smrti se rozloží nebo je spálí
řekni
tohle je hovno
tohle je doba úpadku říše
já jsem kurva
ty jsi kantor
řekni to nahlas
Alenko

Alenko skrývaná za zrcadlem
kde jsem tě miloval do krve
kde jedna a jedna bylo moc
kde jsi víc při smyslech než tvá matka
kde v zahradě kvetou růže
kde prospíš celé dny jen abys mohla dýchat
kde běží jeden a ten samý film pořád dokola
kde jsi bez cizí pomoci našla odpovědi
kde posbírali všechny houby ve jménu zdravého rozumu
kde je samota velmi pohodlná
kde je příliš málo místa pro velká slova
kde je příliš velkých řečí
kde rada starších zasedá vleže a potichu

Třikrát nahlas a rychle po sobě
takhle už se spousta lidí
proměnila v kameny
v řeky
ve studně

Alenko
za zrcadlem se stmívá
ale stejně jsi je dostala

Od ořechů k ústřicím

Jméno Ondřeje Lipára (nar. 1981) je pro mne nerozlučně spojeno s jednou literární soutěží. V roce 2000 získal Ondřej Lipár na Ortenově Kutné Hoře druhé místo, později, když jsem se soutěže účastnil, byl jejím porotcem. V Kutné Hoře jsme se poznali: na dopoledním autorském čtení, když správce parku odemkl skryše a vylovil z nich plastové židličky, zatímco kolem projížděl osobák, zdálky zněla cirkulárka a písničkář Martin Rous ladil kytaru, tam jsme si poprvé podali ruku.

Rok po dovršení Ortenova věku, v roce 2004, vydal Ondřej v knižnici soutěže svou jedinou sbírku, nazvanou *Skořápky*. Vybraným titulem výstižně uvozuje něco pevného, zároveň křehkého, ale i nejistého. Něco, co odkazuje k jádru a samo jím není. Skořápku musíme rozlousknout a k jádru se dostat, v jiném případě skořápku najdeme ležet na zemi a nepřítomné jádro si domýšlíme. Skořápky nesouvisí jen s podzimními ořechy: mohou to být v určitém smyslu skořápky bot, v nichž zdoláváme horský či městský terén, vaječné skořápky, lastury ústřic. To všechno přichází u Ondřejovy knížky v úvahu.

Skořápky jako sbírka básní jsou ale především svědectvím vlastního líhnutí, přerodu chlapce v muže, cestou od „trapného knírku dospívání“, kdy je „čas rozpálit pec“, přes rozmanitá sebeuvědomování v kruhu mladších nebo starších, přátel nebo milenek, až k závěrečnému přistání v tvrdé realitě. Příznačný pro tento postup skrze houští těžké hodiny je motiv snů, respektive jejich palčivého úbytku. Pokud je ještě ve třinácté básni *Skořápek* země místem, „kde se nechá pořídit / každý sen“, o pár básní dále se týž sen „drolí před očima“, „stále nepřichází“ a v třiadvacátém čísle z něj „nezůstaly než oschlé drobky“. *Skořápky* jsou tedy cestou skrze zimu, skrze malou smrt hledajícího, pro nějž je poezie tak trochu iniciační záležitostí.

Třiadvacetiletý a mladší Ondřej Lipár hledá i při psaní. Je zručný v práci s motivy, často zažívá slast z přiměřené nesourodosti, zároveň umí báseň zakouzlit do sevřeného tvaru; občas si pomůže rýmem. Někdy mu verš ujede do přílišné doslovnosti, jindy do potřeby stůj co stůj definovat, uříknout, kritizovat. Koketování s tragičnem mu není zrovna blízké, a když se tu a tam objeví, vyznívá tak trochu planě. Oč lepší jsou závěry, v nichž se decentní lyrický mluvčí vynoří z problému a místo závěrečné tvrdé pointy si prostě zavtipkuje! „Vždyť na vratkou chůzi / ještě nikdo nezašel“;

„a já pro ni nemám / nugát ze slušnosti / jen ulepenou pusou“; „láska / vždycky / trochu štípe v nose“ – to jsou perličky z dílny autora, který se vědomě distancoval od propasti a zvolil spíš nenápadnou, harmonizující polohu. I když – „ne vždycky / je to tvoje volba“. A jaké je tvůrčí kredo *Skořápek*? Prosté, nadějně a mluvní: „Sledovat popraskaný / postavy / skrz opadaný ořechy / když se rozední“. A samozřejmě pozorovatelské: „Ještě to nevědí ale už asi tuší / že je poslouchám / po očku sleduji / a zkouším číst v pohybu a gestu“.

Vpravdě se tu zkouší. Zkouší se zaostřit, charakterizovat, zastavit se, parafrázovat, ironizovat, nahlížet v rozporech... Všechno možné. V druhé polovině sbírky opouštíme podzimní a zimní náladu a objevujeme jakousi soukromou Ameriku s postavou Jima a snědými kráskami, čteme pár básní milostných a cestovatelských, v nichž za horkých nocí (na rozdíl od kopretin) míříme nosem k Měsíci a „sliny nám tečou po bradě“. Čas teče dál od stolku a náhle probraný Ondřej si za tohle poslední nedospělé snění vynadá: „sen o prstech od tiskařské černi / s ohlolanou vůni dále / „Jime, chlapče, / ztroskotat / je jen zakotvit s boží pomocí“ –“. A tak se tu i troskotá, jako *cum grano salis* u každého básníka. Ondřej je ale specifický tím, že na ztroskotání dovede vidět něco dobrého.

V tom spočívá, myslím, nejvlastnější váha jeho básní: v daru přijmout věci, jak jsou, přitakat realitě a znovu prokázat, že je možné žít vyrovnaně. Tak při onom zmiňovaném tvrdém přistání – nebo ztroskotání, jak se to vezme –, kdy „za zrcadlem se stmívá“, usměje se lyrický mluvčí na Lewi-sovu Alenku a uzavře bodrým, jakoby spikleneckým povzdechem: „ale stejně jsi je dostala“. A když na nás pojednou uprostřed sbírky vybafnou ústřice, takový symbol požívačnosti, je to pro čtenáře neklamné znamení, že básně tu nemusí být jen kvůli zcizení a závratí, nýbrž že mohou také ohlašovat opojení a přijetí. Ondřej Lipár, básník dobré nálady, je ostatně výborný hostitel, kterého si jeho přátelé, „nerozluční individualisté“, mohou nechat závidět.

Jonáš Hájek

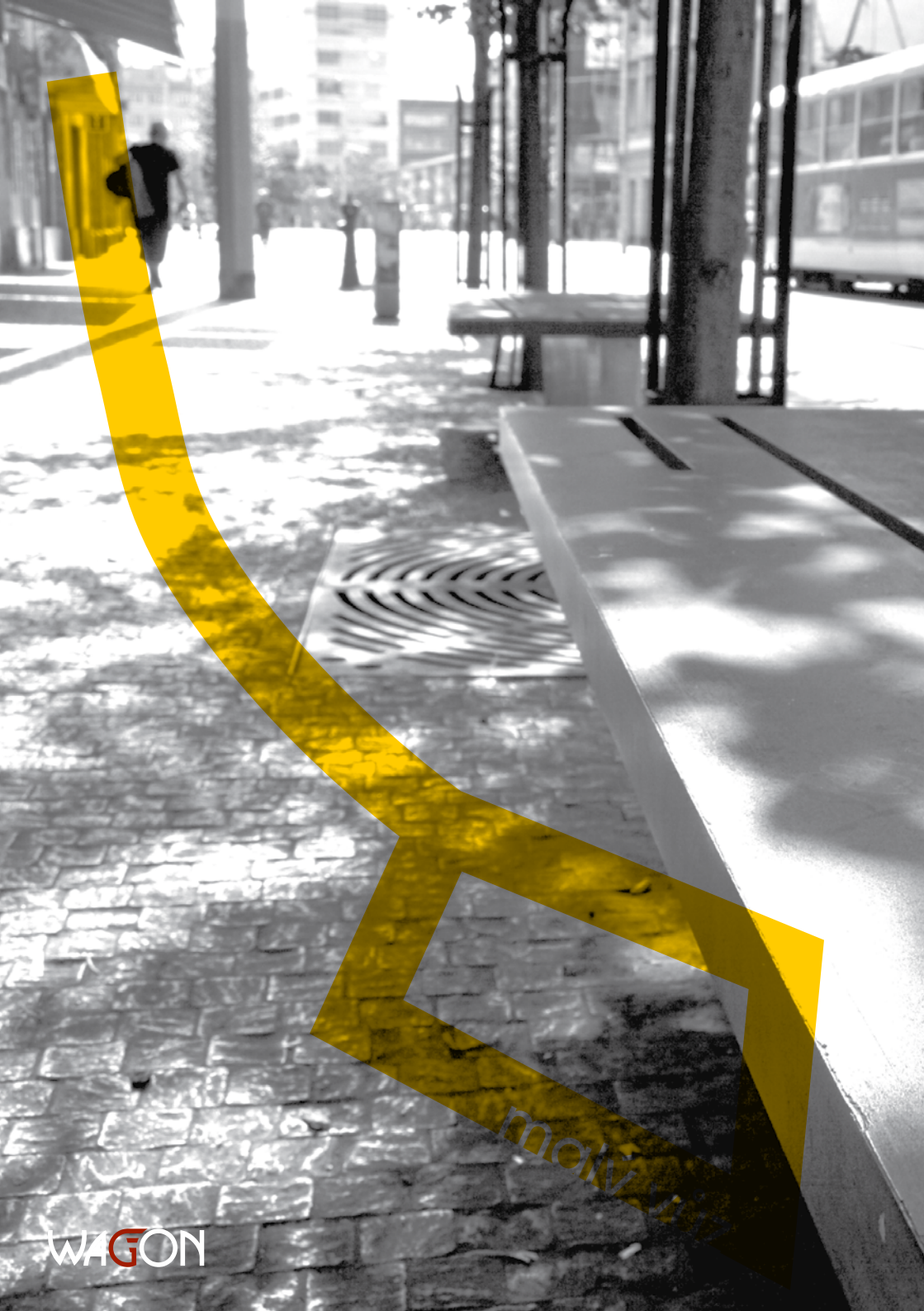
ŠKO ŘÁP KY

// Ondřej Lipár

Fotografie a grafická úprava *Trignon*

V roce 2009 vydal *Almanach Wagon*
jako III. svazek edice *Malý vůz*

Odpovědná redaktorka *Jitka N. Srbová*
Redaktor *E. Choroba*

WAGON

maly